

Ελ Γκρέκο στην Αθήνα: Μπορείς να μείνεις μια μέρα μπροστά σε κάθε έργο [εικόνες]

[/ Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#)



ΕΠΕΛΑΣΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΟΥΔΑΙΟ ΖΩΓΡΑΦΟ

Η λέξη καρδιά ακούστηκε ξανά και ξανά στη συνέντευξη Τύπου για την παρουσίαση των σημαντικών εκθέσεων για τον Ελ Γκρέκο, που ανοίγουν από την Τετάρτη για το κοινό στο Μουσείο Μπενάκη. Εκθέσεις που βγήκαν από την καρδιά των συντελεστών, εκθέσεις που έγιναν κόντρα στις πιο μεγάλες οικονομικές -και όχι μόνο- αντιξοότητες.



(Γκρέκο, Παιδί που φυσάει κερί, 1570-72, λάδι σε μουσαμά, Νεάπολη, Museo Nazionale di Capodimonte)

Εκθέσεις που αναμένεται να φέρουν κοσμοπλημμύρα στις αίθουσες του Μουσείου Μπενάκη, όπως άλλωστε κοσμοπλημμύρα υπήρξε και στη συνέντευξη Τύπου, με τον υπέροχο Αγγελο Δεληβορριά να διαπιστώνει με χαρά πως το αμφιθέατρο ήταν κατάμεστο. «Του έπρεπε αυτό του Θεοτοκόπουλου. Δικό μας παιδί είναι», είπε χαμογελώντας, για να δώσει το σήμα να ξεδιπλωθούν τα μοναδικά μυστικά των εκθέσεων με έργα και ντοκουμέντα για τον Ελ Γκρέκο. Τον σπουδαίο του χρωστήρα, τον Ελληνα που από την Κρήτη στη Βενετία, στη Ρώμη και τέλος στο Τολέδο επανακαθόρισε τα όρια, τη λογική και τον τρόπο της εικαστικής

δημιουργίας.

«Αυτή δεν είναι μια εύκολη έκθεση»

Από τις 13 Νοεμβρίου ως την 1η Μαρτίου, στον δεύτερο όροφο του Μουσείου Μπενάκη στην Κουμπάρη, θα παρουσιάζεται η έκθεση «Ο φιλικός κύκλος του Γκρέκο στο Τολέδο». Μιας σπουδαίας σύλληψης έκθεση που παρουσιάζει τα αποτελέσματα των ερευνών των τελευταίων δεκαπέντε ετών περίπου, για τους ανθρώπους που καθόρισαν, βοήθησαν, ανέδειξαν τον Ελ Γκρέκο στο Τολέδο. Ο σπουδαίος καλλιτέχνης ζούσε σχεδόν σε συνθήκες απομόνωσης, όμως χάρη σε φίλους, πελάτες, πατρώνες κατόρθωσε να θριαμβεύσει.



(Γκρέκο, Η Βάπτιση του Χριστού, περ. 1566/67, μεικτή τεχνική (αυγοτέμπερα και λάδι) σε ξύλο, Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, Δήμος Ηρακλείου υπό καθεστώς μακροχρόνιου δανεισμού στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης)

Δεν ήταν εύκολος άνθρωπος. Ιδιοσυγκρασιακός, με ιδιαιτερότητες, καπρίτσια, έσπασε τους κυρίαρχους κώδικες της ακαδημαϊκής ζωγραφικής. Οι συνθήκες και το περιβάλλον μέσα στο οποίο έκανε αυτή την επανάσταση και από το οποίο

καθορίστηκε ταυτόχρονα δίνουν μια οπτική στο έργο του μοναδική. Μια οπτική που ξεπερνά την απλή έκθεση έργων του, την απλή θέαση της ιδιαίτερης εικαστικής του γραφής πάνω στον καμβά.

«Δεν είναι θέαμα, δεν είναι μια εύκολη έκθεση», είπε Νίκος Χατζηνικολάου, ο άνθρωπος που είχε τη γενική ευθύνη και καθολική επιστημονική εποπτεία συνολικά των εκθέσεων που διοργανώνονται στην Ελλάδα για τον εορτασμό των 400 ετών από τον θάνατο του Ελ Γκρέκο. «Είναι μια ιστορική έκθεση. Μια έκθεση που θέλει λίγο χρόνο από τη ζωή σου.» Αρθρώνεται μέσα από κείμενα, έγγραφα, έργα του ίδιου του καλλιτέχνη και άλλων για να μας μεταφέρει γραμμή γραμμή, πινελιά πινελιά, μέσα στο ιστορικό περιβάλλον, στη στιγμή που τον καθόρισε.

«Μπροστά σε αυτό το έργο μπορείς να σταθείς μια ολόκληρη μέρα»

«Η έκθεση αυτή αποτελεί μια “παγκόσμια” πρωτοτυπία”. Δεν γίνονται πολλές τέτοιες εκθέσεις πουθενά στον κόσμο» διευκρίνισε ο Αγγελος Δεληβορριάς. Καθόλου τυχαία την έκθεση θα εγκαινιάσει η βασίλισσα Σοφία της Ισπανίας, η οποία θα ανοίξει και τις εργασίες του διεθνούς επιστημονικού συνεδρίου «El Greco from Crete, to Venice, to Rome, to Toledo» που θα πραγματοποιηθεί από τις 21 ως τις 23 Νοεμβρίου στο Μουσείο Μπενάκη στην Πειραιώς με ομιλίες κορυφαίων ανά τον κόσμο ειδικών για το έργο του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου.



(Γκρέκο, Πορταίτο του Doctor Rodrigo de la Fuente, 1582-1585, λάδι σε μουσαμά, Museo Nacional del Prado. Madrid)

Τρία έργα του Ελ Γκρέκο υπάρχουν στην έκθεση «Ο φιλικός κύκλος του Γκρέκο στο Τολέδο». Όμως τα έγγραφα που φιλοξενούνται πραγματικά προκαλούν εφάμιλλη ίσως και μεγαλύτερη συγκίνηση από αυτή που προκαλεί η εμπειρία του να σταθείς μπροστά στον καμβά με το έργο του (ακόμη και για μια ολόκληρη μέρα μπορείς να σταθείς μπροστά τους όπως παρατήρησε ο Αλέξης Καλοκαιρινός του Ιστορικού Μουσείου Κρήτης).

Για παράδειγμα, υπάρχει όχι μόνο το έγγραφο εξουσιοδότησης του Θεοτοκόπουλου στο γιό του για τη σύνταξη της διαθήκης, αλλά και το συμβόλαιο που είχε υπογράψει ο καλλιτέχνης με τον εφημέριο του Σάντο Τομέ, όταν του ανέθεσε τη δημιουργία της Ταφής του κόμη Οργκάθ. Εκεί βλέπουμε πως ο εφημέριος του έδωσε σαφείς οδηγίες, εξηγεί ο κύριος Χατζηνικολάου. «Να έχει πολύ κόσμο που θα κοιτάζει τη σκηνή της μεταφοράς του σώματος του κόμη. Να είναι σκοτεινό, όμως από πάνω ο ορίζοντας να ανοίγει χρωματικά». Ο Ελ Γκρέκο έβαλε μέσα στο έργο και τον ίδιο τον εφημέριο...

Λίγο μετά το άνοιγμα αυτής της έκθεσης στο κοινό, συγκεκριμένα στις 21 Νοεμβρίου θα ανοίξει για το κοινό η έκθεση «Ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος μεταξύ Βενετίας και Ρώμης», σε συνδιοργάνωση με το Ιστορικό Μουσείο Κρήτης όπου και παρουσιάστηκε αρχικά η έκθεση από τον Ιούνιο ως τον Οκτώβριο.

«Ένας επιτυχημένος περιθωριακός»

Η συγκεκριμένη έκθεση επικεντρώνεται σε δυο πίνακες του Γκρέκο που εκτίθενται μόνιμα στο μουσείο της Κρήτης, το «Βάπτισμα του Χριστού» και «Αποψη του Ορους και της Μονής Σινά». Θα παρουσιαστούν όμως για πρώτη φορά στην Ελλάδα το έργο του «Παιδί που φυσάει ένα αναμμένο δαυλί», η «Προσκύνηση των ποιμένων» από το Agnes Etherington Art Center (Kingston, Καναδάς), η «Προσωπογραφία του Giulio Clovio» της Sofonisba Anguissola που ανήκει σε ιδιωτική συλλογή του εξωτερικού (Ρώμη) και μια «Προσωπογραφία του Fulvio Orsini», αγνώστου καλλιτέχνη, από τις συλλογές του Μουσείου Uffizi.



(Γκρέκο, *Jerónimo de Ceballos*, 1613, λάδι σε μουσαμά, Museo Nacional del Prado. Madrid)

Θα έχουμε την ευκαιρία να διαπιστώσουμε μια σημαντική στιγμή του καλλιτέχνη. Όπως εξήγησε η Ειρήνη Οράτη, ιστορικός τέχνης και υπεύθυνη της συλλογής της τράπεζας Alpha Bank «στο έργο του βλέπουμε το αποτύπωμα της βυζαντινής τέχνης που με τόλμη συνδύασε με την ιταλική σχολή». Κυρίως στο έργο του με το παιδί που κρατά αναμμένο δαυλό «πρωτοεμφανίζονται τα στοιχεία προσωπογραφίας που υιοθετεί ο Ελ Γκρέκο αλλά και ο επαναστατικός χειρισμός του φωτός.»

Πάντως, για να λύνονται και οι όποιες στρεβλές αντιλήψεις, ο Ελ Γκρέκο δεν έχει

πουθενά γράψει ή δηλώσει πως είχε ιδιαίτερη σχέση με τη θρησκεία, αποσαφήνισε ο Νίκος Χατζηνικολάου, ο οποίος θεωρεί τον Γκρέκο έναν επιτυχημένο περιθωριακό, έναν ορθολογιστή του 16ου αιώνα αφού «ζωγράφιζε τόσα θρησκευτικά θέματα, επειδή αυτό του ζητούσε η πελατεία του».

Εμοιαζε ακατόρθωτο και όμως έγινε

Το άγχος, η αγωνία ήταν κυρίαρχα συναισθήματα καθ'όλη τη διοργάνωση των εκδηλώσεων και των εκθέσεων για το έτος Γκρέκο, αποκάλυψαν όλοι οι εμπλεκόμενοι. Ο σχεδιασμός ξεκίνησε το καλοκαίρι του 2010 από μια επιστολή του Νίκου Χατζηνικολάου και προχώρησε εν μέσω φόβων για το αν θα ανταπεξέλθουν στις οικονομικές ανάγκες.

«Ήταν μια γενναία απόφαση αυτή που πήραμε και προχωρήσαμε με πολύ δουλειά και μεγάλα τεχνικά και γραφειοκρατικά προβλήματα» είπε η γενική γραμματέας του Υπουργείου Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη. Αναφέρθηκε στην αρχική σύλληψη να γίνει ένας περίπατος Ελ Γκρέκο στην Αθήνα με έργα του στην Εθνική Πινακοθήκη, το Κυκλαδικής Τέχνης, το Μουσείο Μπενάκη. Τελικά συνολικά οι εκθέσεις που θα γίνουν, πραγματοποιούνται με ποσό 1.400.000 από το χρηματοδοτικό πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013, με 250.000 ευρώ από εθνικούς πόρους και από ένα αδιευκρίνιστο ποσό που έδωσε ως χορηγία η Alpha Bank. Ποιό είναι αυτό το ποσό; Αυτό που απαιτήθηκε για να καλυφθούν κόστη που ξεπερνούσαν τα χρήματα του ΕΣΠΑ, δήλωσε η Ειρήνη Οράτη.



Γκρέκο, Η προσκύνηση των μάγων, 1567, λάδι σε ξύλο, Agnes Etherington Art Centre, Queen's University, Kingston, Δωρεά Alfred και Isabel Bader (1991)

Η Λίνα Μενδώνη δεν έκρυψε πως όλη αυτή η διαδικασία χρειάστηκε μεγάλη πειθαρχία στους κανόνες, συνέπεια προς τους ξένους εταίρους για τις υποχρεώσεις σε σχέση με το ΕΣΠΑ. Στο πλαίσιο του εορτασμού του έτους Γκρέκο, θα υπάρξει ένα αφιέρωμα στον θάνατο όπως καταγράφεται μέσα από τα έργα του Γκρέκο που θα συμπεριληφθεί στην επικείμενη έκθεση «Επέκεινα» του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης. Επίσης το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο της Αθήνας θα

πραγματοποιήσει μια έκθεση με θέμα το βυζαντινό περιβάλλον του Ελ Γκρέκο.



Γκρέκο, Πορταίτο του Antonio de Covarrubias y Leyva, περ. 1600, λάδι σε μουσαμά, Museo del Greco, Toledo



(Γκρέκο, Άποψη του Όρους και της Μονής Σινά, περ. 1570, τέμπερα και λάδι σε ξύλο, Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, αρ. ευρ. 3149, Ιδρύματα Ανδρέου και Μαρίας Καλοκαιρινού, υπό καθεστώς μακροχρόνιου δανεισμού στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης)

Κατερίνα Ι. Ανέστη Πολιτισμός

Πηγή: iefimerida.gr